

**การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนา
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**

**An Investigation of the Effectiveness of Local Wisdom-Based
Instruction to Enhance Thai Literature Teaching Competency
among Pre-service Teachers at Nakhon Ratchasima Rajabhat University**

**หนึ่งฤทัย ขวนะลิขิกร¹ / จันทรีจิรา หาวีชา^{2*} / อนันต์ ลากุล³ / ชมชนก ธนาวีราภรณ์⁴
Nuengruethai Chavanalikhorn¹ / Janjira Havicha^{2*} / Anan lakul³ /
Chomchanok Thanaweeraporn⁴**

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พระนครศรีอยุธยา 13000, ประเทศไทย

¹Faculty of Education, Phranaknon Si Ayutthaya Rajabhat University, Phranaknon Si Ayutthaya, 13000, Thailand

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พระนครศรีอยุธยา 13000, ประเทศไทย

²Faculty of Education, Phranaknon Si Ayutthaya Rajabhat University, Phranaknon Si Ayutthaya, 13000, Thailand

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ปทุมธานี 13180, ประเทศไทย

³Faculty of Education, Walaya Alongkorn Rajabhat University under Royal Patronage, 13180, Thailand

⁴คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000, ประเทศไทย

⁴Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, 30000, Thailand

**Corresponding author. E-mail: jass_v_@hotmail.com*

Received: October 30, 2025

Revised: December 12, 2025

Accepted: December 18, 2025

Abstract

The purposes of this research were to study the efficiency of learning management using local wisdom to develop abilities in organizing the learning of Thai literature for teacher professional students of Rajabhat universities. This research is based on research and development (R&D) process of mixed method. Using qualitative research methods and quantitative research methods. The samples in this research consisted of third-year teaching students in the Bachelor of Education program. Department of Thai Language, Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat university, 29 people, semester 1, academic year 2023. Research instruments and gather information consisted of 1. Lesson plans by using local wisdom 2. A competency measurement model In the Thai literature

learning management ability. Statistics used are contents Analysis, percentage (%), mean and standard deviation. The results were as follows: The research study results reveal that the effectiveness of utilizing indigenous knowledge in learning management to enhance proficiency in Thai literature education among professional education students at Rajabhat University is noteworthy. During the study period, the students' in-class scores, with a maximum score of 50, had an average of 40.59, equating to 81.17%. Moreover, the scores from the post-learning ability assessment in managing Thai literature education, with a maximum score of 15, averaged 12.38, equivalent to 82.53%. Therefore, the effectiveness of learning management employing indigenous knowledge is 81.17/82.53, surpassing the established standard of 80/80. This demonstrates that the utilization of indigenous knowledge in learning management is indeed highly effective.

Key words: The Effectiveness, Thai Literature Learning Management Competency, Local Wisdom, Professional Education Student

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีรูปแบบการศึกษเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed method) ที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา จำนวน 29 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. แบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า คะแนนระหว่างเรียนของนักศึกษา มีคะแนนเต็ม 50 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.59 คิดเป็นร้อยละ 81.17 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยหลังเรียน คะแนนเต็ม 15 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.38 คิดเป็นร้อยละ 82.53 ดังนั้นประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เท่ากับ 81.17/82.53 ซึ่งมีประสิทธิภาพที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับได้

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักศึกษาวิชาชีพครู

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพของคนไทยเริ่มจากการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาผู้เรียน ดังแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579 ได้กำหนดเป้าหมายด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้ว่า ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21(3Rs 8Cs) โดยมีทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม อยู่ในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ด้วย (Office of the Education Council, 2017, pp. 79-80) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรมเพื่อรองรับความก้าวหน้าในโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะนักศึกษาวิชาชีพครูที่ต้องมีคุณลักษณะของการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ จัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุข สนใจ สร้างความเข้าใจในเนื้อหาวิชา กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งเจตคติที่ดีในการเรียน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่กล่าวว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์มีคุณภาพ มีสมรรถนะ และเป็นสถาบันหลักที่บูรณาการองค์ความรู้สู่ส่วนราชการในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ” (Office of the President of Rajabhat Universities, 2018, p. 8)

จากการสังเกต ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาไม่สามารถตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานได้ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลการสอบถามอาจารย์เทคนิคในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ทั้ง 5 คน ที่ได้ประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามเกณฑ์คุรุสภา ครั้งที่ 1 ด้านการปฏิบัติงานในส่วนของสมรรถนะย่อยที่กล่าวถึงการส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถนำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ โดยเฉพาะเนื้อหาวรรณคดีไทยที่ควรจะนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสอนได้ชัดเจนมากที่สุด ดังนั้นระดับคุณภาพของคะแนนจึงอยู่ในระดับปานกลาง

จากปัจจัยดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สมมติฐานการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ทบทวนวรรณกรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ และทักษะการดำรงชีวิตของบุคคลที่ได้จากการสะสมประสบการณ์มาเป็นเวลานาน และมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งในท้องถิ่นนั้น แสดงออกผ่านการประพฤติปฏิบัติและผลผลิตที่สร้างขึ้น เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับตัวและการดำรงชีวิต กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้รวมทั้งหมดของชาวบ้านในหมู่บ้าน ไม่ใช่เป็นองค์ความรู้ของผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ (Wasi, 1989, p. 75) (Na Thalang, 1997, p. 11) (Kaewdaeng, 2004, p. 204)

ขั้นตอนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การสำรวจค้นคว้าแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นและคัดเลือกบางส่วน นำมาใช้เป็นเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ 2. การวางแผนการเรียนรู้ 3. การบูรณาการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอน 4. นำเสนอผลการเรียนรู้หรือแสดงผลงาน (Office of the Basic Education Commission, 2004) Suangsawaeng, 2000, pp. 117-121) (Office of the Basic Education Commission, 2004, pp. 42-43)

แนวคิดของการประเมินภาคปฏิบัติในการวัดความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดี โดยการประเมินผลงานการออกแบบที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์คุณภาพที่สร้างขึ้น (Rubrics) แบ่งคุณภาพออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก (3 คะแนน) ระดับปานกลาง (2 คะแนน) และระดับน้อย (1 คะแนน) (บุญชม ศรีสะอาด 2540: 56-57)

ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 56 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ห้อง 1 จำนวน 29 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาคณิศรวิทยาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

1.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

รายวิชาคณิศรวิทยา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับคณิศรวิทยาที่หลากหลาย เช่น นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ศิลปหัตถกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเลือกตามความถนัดและความสนใจแล้วนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความสามารถในการจัดการเรียนวรรณคดีไทยที่มีเนื้อหาครอบคลุมในระดับประถมศึกษา โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด จำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนวรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นลักษณะ

ของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed method) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบสองระยะต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis and documentary synthesis) โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (R1)

การศึกษานำวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย, ความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นฐานข้อมูลสำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (D1)

ผู้วิจัยได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ (ฉบับร่าง) ที่ได้จากข้อสรุปในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 มีรายละเอียด ดังนี้

1. พัฒนาร่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมืองค์ประกอบ ดังนี้ 1) สารสำคัญ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 5) การวัดและการประเมินผล 6) บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดการเรียนรู้วรรณคดี

1.2 กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาฉบับร่างไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำคำแนะนำมาแก้ไขปรับปรุง

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้แก่ 1. ผู้เชี่ยวชาญด้านคณิตวิทยา 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 3. ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย 4. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแก้ไขปรับปรุง โดยผลการประเมินคุณภาพด้านความสอดคล้อง

แผนการจัดการเรียนรู้ว่า พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{x} = 4.54$ และค่า S.D. = 0.54 ส่วนผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{x} = 4.52$ และค่า S.D. = 0.49

2. แบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยและศึกษาเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก 3 ระดับ

2.2 กำหนดจุดมุ่งหมาย ครอบคลุมคิดและสร้างแบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สร้างตารางวิเคราะห์และสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย มีลักษณะเป็นรูบริก (Rubrics) 3 ระดับ มีระดับคะแนน 3, 2, 1 ตามลำดับ และนำแบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเสนออาจารย์ ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

2.3 นำแบบวัดความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้แก่ 1. ผู้เชี่ยวชาญด้านคตินิยมวิทยา 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 3. ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย 4. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแก้ไขปรับปรุง โดยผลการประเมินคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 4.44$ และค่า S.D. = 0.53

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์เป็นแบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูล

3. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับนักศึกษาวิชาชีพครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 29 คน ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อประเมินสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตรของ Phromwong, (2013 pp. 7-20)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ห้อง 1 จำนวน 29 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาคตินิยมวิทยา ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การสำรวจค้นคว้าแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นและคัดเลือกบางส่วน นำมาใช้เป็นเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนนำเสนอเนื้อหาคตินิยมวิทยาที่หลากหลาย ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ศิลปหัตถกรรม ปรัชญาคำทาย แล้วให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยจำนวน 4-5 คน ร่วมกันเลือกหัวข้อคตินิยมวิทยาตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และมอบหมายงานในกลุ่มให้ไปสำรวจค้นคว้าข้อมูลคตินิยมวิทยาที่เลือกแล้วในท้องถิ่น 2. การวางแผนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยในระดับประถมศึกษา 3. การบูรณาการผสมผสานภูมิปัญญา

ท้องถิ่นเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอนทุกชั้นตอน โดยกลุ่มผู้เรียนนำข้อมูลทางคณิตวิทยาที่ได้จากการสำรวจ ค้นคว้าแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นในชั้นตอนที่ 1 มาสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอนทุกชั้นตอน 4. นำเสนอผลการเรียนรู้หรือแสดงผลงาน กลุ่มผู้เรียนนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหน้าชั้นเรียน

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่าผลของประสิทธิภาพจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย หลังการทดลองใช้ มีประสิทธิภาพ 80/80 จากสูตร $E1/E2$ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	(x)	S.D.	ร้อยละ (%)
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	50	40.59	2.28	81.17
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	15	12.38	1.15	82.53
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E1/E2) เท่ากับ 81.17/82.53				

*ยอมรับสมมติฐาน

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า คะแนนระหว่างเรียนของนักศึกษา มีคะแนนเต็ม 50 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.59 คิดเป็นร้อยละ 81.17 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยหลังเรียน คะแนนเต็ม 15 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.38 คิดเป็นร้อยละ 82.53 ดังนั้นประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เท่ากับ 81.17/82.53 ซึ่งมีประสิทธิภาพที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับได้

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่าผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า คะแนนระหว่างเรียนของนักศึกษา มีคะแนนเต็ม 50 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.59 คิดเป็นร้อยละ 81.17 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยหลังเรียน คะแนนเต็ม 15 คะแนนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.38 คิดเป็นร้อยละ 82.53 ดังนั้นประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เท่ากับ 81.17/82.53 ซึ่งมีประสิทธิภาพที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับได้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งได้ข้อมูลเบื้องต้นจากการวิเคราะห์ หักเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำมาออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน

การวิจัยในครั้งนี้ จนทำให้งานวิจัยได้ผลการศึกษาที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยและยอมรับสมมติฐานที่ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ เป็นผลทำให้ผู้เรียนสามารถการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ จุดเด่นของการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ที่ใช้สื่อบุคคล เช่น ผู้สอนที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน มาร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล การใช้สื่อทำมือ การใช้สถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาประกอบการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น เอกสารหรือตำราเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประกอบการจัดการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด กระบวนการทำงานเป็นทีม การศึกษาค้นคว้าข้อมูลแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ตลอดจนทักษะการนำเสนอหรือแสดงผลการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Koddee (2022) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏผลการวิจัย พบว่ากระบวนการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครูมีประสิทธิภาพ 78.52/77.42 ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโดยรวมอยู่ในระดับการใช้วิจารณ์ญาณ ส่วนความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ Muenjam (2020, pp. 91-104) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูสามารถจัดทำคู่มือ แผนการจัดการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ครูมีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับ Chotwichai (2014, pp. 51-58) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนรู้วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พบว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการศึกษา มีประสิทธิภาพ 81.08/83.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้เรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการศึกษา หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการศึกษาสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยนี้ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการพัฒนาทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรมโดยใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตน อีกทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักสูตรการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่ม อาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดังนั้นผู้สอนควรสอดแทรกกิจกรรมบางกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นการพัฒนาศักยภาพ

ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เช่น การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรายบุคคล

2. การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่มที่มีหลายขั้นตอน อาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาในการจัดกิจกรรม ดังนั้นผู้สอนควรกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม

3. กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย ผู้สอนจึงควรศึกษาตัวแปรตามอื่น ๆ นอกเหนือจากความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย เช่น การคิดสร้างสรรค์

4. ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำไปประยุกต์ใช้ในสร้างหลักสูตรการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย

References

- Chotwichai, Y. (2014). The development of a local wisdom learning package to enhance analytical thinking of Chandrakasem Rajabhat University students. **Chandrakasem Journal of Humanities and Social Sciences**, 20 (38), 51–58. (In Thai)
- Kaewdaeng, R. (2004). **Thai educational revolution**. Matichon Publishing House. (In Thai)
- Koddee, T. (2022). **The development of a literature instructional model based on critical theory to enhance critical reflective thinking ability and the design of literature instruction of Rajabhat University pre-service teachers** [Doctoral dissertation]. Naresuan University. (In Thai)
- Muenjam S. (2020). Teachers' learning management development to promote students' analytical thinking skills through local wisdom. **Graduate Research Journal**, 11 (1), 91–104. (In Thai)
- Na Thalang, A. (1997). **Local wisdom in four regions: Thai villagers' lifestyles and learning processes**. Sukhothai Thammathirat University Press. (In Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2004). **The use of learning resources in schools and communities**. Kurusapha Printing House. (In Thai)
- Office of the Education Council. (2017). **National Education Plan (A.D. 2017– 2036)**. Prikwan Graphic. (In Thai)

- Office of the President of Rajabhat Universities. (2018). **The 20-year strategic plan for Rajabhat Universities for local development (2017–2036)** (Revised version, 2018). <https://e-par.kpru.ac.th/contents/edmsEDMS-Doc-201905131557735366.pdf> (In Thai)
- Phromchot, W. (2021). The development of teachers' competencies in learning management in schools under Surat Thani Municipality. **Ratchapark Journal**, 15 (41), 326–341. (In Thai)
- Phromwong, C. (2013). Efficiency testing of instructional media or instructional packages. **Silpakorn Educational Research Journal**, 5 (1), 7–20. (In Thai)
- Srisasat, B. (1997). **Research in measurement and evaluation**. Suweeriyasarn. (In Thai)
- Suangsaeng, W. (2000). Local wisdom and teaching and learning in Rajabhat Institutes. **Rajabhat Krung Kao Academic Journal**, 6 (12), 117–121. (In Thai)
- Wasi, P. (1989). **Culture and development**. Kurusapha. (In Thai)